

# Autorskie wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7

## Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń spełnia wymagania wskazane poniżej.

- **Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy**
- Wskazuje Polskę na mapie Europy, wymienia państwa sąsiadujące i rozpoznaje podstawowe rodzaje granic.
- Odczytuje z mapy położenie wybranego punktu w Polsce przy wsparciu nauczyciela.
- Wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski i rozpoznaje podstawowe typy gór.
- Wskazuje na mapie wybrane pasma górskie Polski.
- Wyjaśnia pojęcie zlodowacenia i wymienia wybrane formy terenu utworzone przez lądolód lub lodowiec.
- Rozpoznaje na ilustracji morenę, pradolinę, jezioro polodowcowe lub dolinę U-kształt
- Wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie.
- Rozpoznaje obszary nizinne, wyżynne i górskie na mapie hipsometrycznej.
- Rozpoznaje podstawowe rodzaje skał i wymienia główne surowce mineralne Polski.
- Wskazuje na mapie wybrane obszary występowania węgla, rud metali, soli lub surowców skalnych.
- Wymienia główne elementy klimatu, nazwy mas powietrza i przeważający kierunek wiatrów w Polsce.
- Odczytuje podstawowe dane z klimatogramu lub mapy pogody.
- Wskazuje na mapie Wisłę, Odrę i wybrane jeziora oraz wyjaśnia podstawowe pojęcia związane z rzeką.
- Rozpoznaje ujście deltowe i lejkowate na prostym schemacie
- Wyjaśnia pojęcie powodzi i wymienia jej podstawowe przyczyny oraz skutki.
- Rozpoznaje na mapie lub fotografii obszar zalewowy, wał i zbiornik retencyjny.
- Wskazuje Morze Bałtyckie na mapie i rozpoznaje wybrane zatoki, wyspy oraz cieśniny.
- Wymienia podstawowe cechy Bałtyku i przykłady żyjących w nim organizmów.
- Wyjaśnia pojęcie gleby, wymienia czynniki glebotwórcze i rozpoznaje podstawowe poziomy profilu glebowego.
- Wymienia najważniejsze typy gleb występujących w Polsce.
- Rozróżnia podstawowe rodzaje lasów i wymienia ich najważniejsze funkcje.
- Wskazuje na mapie wybrane parki narodowe Polski.
- Wskazuje na mapie wybrane województwa i ich stolicy.
- Rozpoznaje gminę, powiat i województwo jako jednostki podziału administracyjnego.
- Wyjaśnia pojęcia urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego oraz odczytuje proste dane statystyczne.
- Rozpoznaje na wykresie okres wzrostu lub spadku liczby ludności.
- Odczytuje z piramidy wieku i płci podstawowe informacje o liczbie kobiet, mężczyzn i grup wiekowych.
- Wyjaśnia prostymi słowami, czym jest starzenie się społeczeństwa.
- Wyjaśnia pojęcie gęstości zaludnienia i wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności.
- Wskazuje na mapie obszary Polski o dużej i małej gęstości zaludnienia.
- Wyjaśnia pojęcia migracji, emigracji i imigracji oraz wymienia podstawowe przyczyny wyjazdów.
- Wskazuje główne kierunki migracji Polaków na podstawie mapy.
- Wymienia wybrane mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce.
- Wskazuje na mapie regiony zamieszkiwane przez wybrane grupy.

- Rozróżnia trzy główne sektory gospodarki i podaje przykłady zawodów należących do każdego z nich.
- Odczytuje prosty diagram struktury zatrudnienia.
- Wymienia największe miasta Polski, wskazuje je na mapie i podaje przykładowe funkcje miast.
- Wyjaśnia pojęcie urbanizacji.
- Wyjaśnia, czym jest strefa podmiejska i wymienia przyczyny przeprowadzania się ludności poza miasto.
- Rozpoznaje na fotografii lub mapie typowe elementy zabudowy podmiejskiej.

### III. Rolnictwo, przemysł i energetyka Polski

- Wymienia podstawowe przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa.
- Wskazuje na mapie wybrane regiony rolnicze Polski.
- Wymienia główne rośliny uprawiane w Polsce i wskazuje wybrane obszary ich uprawy.
- Wyjaśnia pojęcia plonu, zbioru i areалу.
- Wymienia główne zwierzęta gospodarskie i wskazuje wybrane obszary ich chowu.
- Wyjaśnia pojęcia chowu i pogłowa.
- Wymienia funkcje przemysłu, wybrane działy i główne okręgi przemysłowe Polski.
- Wymienia odnawialne i nieodnawialne źródła energii oraz rozpoznaje podstawowe typy elektrowni.
- Wyróżnia podstawowe rodzaje transportu i łączności oraz wskazuje wybrane porty morskie i lotnicze.
- Wyjaśnia pojęcia komunikacji i centrum logistycznego.
- Wyjaśnia pojęcia eksportu i importu oraz wymienia głównych partnerów handlowych Polski.
- Podaje przykłady towarów sprzedawanych i kupowanych za granicą.
- Wymienia główne regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie.
- Rozpoznaje wybrane atrakcje oraz obiekty światowego dziedzictwa UNESCO.

### V. Własny region i mała ojczyzna

- Wskazuje swój region na mapie Polski i wymienia jego podstawowe walory przyrodnicze oraz kulturowe.
- Korzysta z prostego planu, mapy lub wskazanego źródła informacji o regionie.
- Określa obszar swojej małej ojczyzny i wymienia ważne dla niej miejsca oraz obiekty.
- Rozpoznaje w terenie elementy decydujące o atrakcyjności miejsca zamieszkania.

## Ocena dostateczna (3)

Uczeń spełnia wymagania wskazane poniżej oraz wymagania przewidziane dla ocen niższych.

### I. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy

- Opisuje położenie Polski względem Europy, mórz i państw sąsiednich oraz wskazuje przebieg granic.
- Odczytuje współrzędne geograficzne wybranych punktów i wskazuje województwa wraz ze stolicami.
- Opisuje w prosty sposób proces powstawania gór i przyporządkowuje przykłady do gór fałdowych, zrębowych i wulkanicznych.
- Porządkuje najważniejsze wydarzenia geologiczne na osi czasu.
- Opisuje działalność niszczącą i budującą lądolodu oraz wskazuje na mapie obszary Polski objęte zlodowaceniami.
- Przyporządkowuje formy polodowcowe do działalności lądolodu lub lodowca górskiego.
- Opisuje rozmieszczenie pasów rzeźby oraz wskazuje najwyżej i najniżej położone obszary Polski.
- Odczytuje podstawowe informacje z profilu hipsometrycznego lub krzywej hipsograficznej.
- Klasyfikuje surowce mineralne i podaje przykłady ich wykorzystania w gospodarce.
- Opisuje związek między występowaniem surowca a rozwojem wybranej działalności przemysłowej.
- Opisuje cechy klimatu Polski i wyjaśnia pojęcie klimatu przejściowego.

- Porównuje pogodę kształtowaną przez wybrane masy powietrza oraz odczytuje długość okresu wegetacyjnego z mapy.
- Opisuje przebieg Wisły i Odry, wskazuje ich główne dopływy oraz zlewiska.
- Wymienia podstawowe typy jezior w Polsce i podaje ich przykłady.
- Opisuje czynniki zwiększające zagrożenie powodziowe i wymienia metody ochrony przeciwpowodziowej.
- Odczytuje z mapy obszary szczególnie narażone na powódzie.
- Opisuje linię brzegową, zasolenie, temperaturę i głębokość Bałtyku na tle innych mórz.
- Rozpoznaje podstawowe typy polskiego wybrzeża na fotografiach i mapach.
- Opisuje proces powstawania gleby i wskazuje rozmieszczenie wybranych typów na mapie.
- Porównuje podstawowe cechy gleb, korzystając z profili i fotografii.
- Opisuje strukturę gatunkową lasów i podaje przykłady form ochrony przyrody w swoim regionie.
- Wyjaśnia znaczenie lasów dla gospodarki, klimatu, wód i wypoczynku.

## **II. Ludność i urbanizacja w Polsce**

- Wskazuje wszystkie województwa i przyporządkowuje im stolice.
- Opisuje podstawową rolę gminy, powiatu i województwa w organizacji państwa.
- Opisuje zmiany liczby ludności Polski po 1945 r. i wyjaśnia pojęcia wyżu oraz niżu demograficznego.
- Oblicza przyrost naturalny na podstawie prostych danych.
- Opisuje strukturę wieku i płci ludności Polski oraz rozróżnia ekonomiczne grupy wieku.
- Porównuje średnią długość życia kobiet i mężczyzn na podstawie danych.
- Oblicza gęstość zaludnienia na podstawie liczby ludności i powierzchni.
- Opisuje przestrzenne zróżnicowanie rozmieszczenia ludności Polski.
- Odróżnia migracje wewnętrzne od zagranicznych i wyjaśnia pojęcie salda migracji.
- Odróżnia mniejszość narodową od etnicznej i podaje przykłady elementów ich kultury.
- Opisuje podstawowe zróżnicowanie wyznaniowe ludności Polski.
- Opisuje znaczenie rolnictwa, przemysłu i usług w gospodarce kraju.
- Porównuje strukturę zatrudnienia w dwóch województwach na podstawie danych.
- Odczytuje wskaźnik urbanizacji z danych i rozróżnia aglomerację monocentryczną oraz policentryczną.
- Opisuje przyczyny rozwoju wybranych dużych miast.
- Opisuje zmiany zachodzące w użytkowaniu ziemi, zabudowie i liczbie ludności stref podmiejskich.
- Wskazuje korzyści i trudności codziennych dojazdów do miasta.

## **III. Rolnictwo, przemysł i energetyka Polski**

- Opisuje wpływ gleb, klimatu, rzeźby terenu, wielkości gospodarstw i poziomu mechanizacji na rolnictwo.
- Odczytuje dane o strukturze użytkowania ziemi i gospodarstw.
- Opisuje znaczenie gospodarcze głównych upraw i wskazuje rejony warzywnictwa oraz sadownictwa.
- Odczytuje mapę rozmieszczenia upraw i prosty diagram struktury zasiewów.
- Opisuje znaczenie produkcji zwierzęcej i wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej oraz drobiu.
- Opisuje cechy polskiego przemysłu oraz przyczyny zmian jego struktury po 1989 r.
- Wskazuje na mapie wybrane ośrodki i obszary przemysłowe.
- Opisuje zalety i wady różnych sposobów produkcji energii.
- Odczytuje diagram struktury produkcji energii elektrycznej.

## **IV. Usługi i powiązania gospodarcze Polski**

- Opisuje zróżnicowanie sieci drogowej i kolejowej Polski oraz znaczenie głównych węzłów transportowych.
- Odczytuje mapy transportowe i dane o przewozach.
- Opisuje strukturę polskiego handlu zagranicznego i wyjaśnia pojęcie bilansu handlowego.
- Wymienia przykłady sukcesów polskich przedsiębiorstw lub osiągnięć Polaków

- Opisuje walory przyrodnicze i kulturowe wybranych regionów oraz elementy infrastruktury turystycznej.
- Wyjaśnia czynniki wpływające na rozwój turystyki

## **V. Własny region i mała ojczyzna**

- Opisuje główne cechy środowiska i gospodarki regionu na podstawie map tematycznych oraz danych.
- Rozpoznaje w terenie wybrane obiekty charakterystyczne dla regionu.
- Opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny i wskazuje źródła informacji o jej historii oraz współczesności.
- Przedstawia przykłady lokalnej działalności gospodarczej i usług.

## **Ocena dobra (4)**

Uczeń spełnia wymagania wskazane poniżej oraz wymagania przewidziane dla ocen niższych.

### **I. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy**

- Określa położenie fizycznogeograficzne i polityczne Polski oraz oblicza prostą rozciągłość geograficzną kraju.
- Wyjaśnia konsekwencje położenia Polski w Europie, korzystając z map ogólnogeograficznych i politycznych.
- Wyjaśnia związek ruchów górotwórczych z ukształtowaniem powierzchni Polski i Europy.
- Interpretuje prostą mapę geologiczną oraz porównuje wiek i budowę wybranych pasm górskich.
- Wyjaśnia wpływ zlodowaceń na ukształtowanie północnej i środkowej Polski.
- Porównuje nizinne i górskie formy polodowcowe na podstawie fotografii, profili i map.
- Wyjaśnia pasowy układ rzeźby Polski i porównuje ukształtowanie powierzchni Polski oraz Europy.
- Interpretuje mapę hipsometryczną i wskazuje wpływ procesów geologicznych oraz zlodowaceń na rzeźbę.
- Wyjaśnia genezę wybranych surowców i analizuje ich rozmieszczenie na mapie tematycznej.
- Przedstawia korzyści gospodarcze oraz podstawowe skutki środowiskowe wydobywania.
- Wyjaśnia wpływ szerokości geograficznej, cyrkulacji atmosferycznej, odległości od morza i rzeźby terenu na klimat Polski.
- Interpretuje klimatogramy oraz mapy rozkładu temperatury i opadów.
- Charakteryzuje systemy rzeczne Wisły i Odry oraz wyjaśnia asymetrię ich dorzeczy.
- Porównuje walory przyrodnicze i gospodarcze rzek oraz jezior na podstawie map i fotografii.
- Wyjaśnia wpływ zabudowy dolin rzecznych, regulacji koryt i retencji na przebieg wezbrań.
- Porównuje przyczyny i skutki powodzi na wybranych obszarach Polski.
- Wyjaśnia przyczyny niskiego zasolenia oraz ograniczonej wymiany wód Bałtyku z oceanem.
- Charakteryzuje niszczącą i budującą działalność morza oraz wskazuje główne źródła zanieczyszczeń.
- Wyjaśnia zależność między skalą macierzystą, klimatem, roślinnością i właściwościami gleby.
- Ocenia przydatność rolniczą wybranych typów gleb na podstawie ich cech i rozmieszczenia.
- Porównuje rozmieszczenie oraz cechy wybranych typów lasów i charakteryzuje wybrane parki narodowe.
- Wyjaśnia rolę różnych form ochrony w zachowaniu gatunków, siedlisk i krajobrazów.

### **II. Ludność i urbanizacja w Polsce**

- Posługuje się mapą administracyjną do określania położenia miejscowości i regionów.
- Porównuje podział administracyjny z podziałem fizycznogeograficznym Polski.
- Porównuje przyrost naturalny i rzeczywisty oraz wskazuje czynniki wpływające na liczbę urodzeń i zgonów.
- Interpretuje wykresy zmian ludności Polski i wybranych państw Europy.
- Interpretuje piramidę wieku i płci oraz porównuje społeczeństwo młode i starzejące się.
- Wyjaśnia przyczyny i skutki zmian udziału poszczególnych grup wiekowych.
- Wyjaśnia wpływ warunków przyrodniczych, historii i gospodarki na gęstość zaludnienia.
- Interpretuje mapę tematyczną i porównuje zaludnienie wybranych województw.

- Analizuje przyczyny i skutki migracji dla obszarów pochodzenia oraz miejsc docelowych.
- Oblicza saldo migracji i interpretuje dane dotyczące przepływów ludności.
- Wyjaśnia historyczne przyczyny rozmieszczenia wybranych mniejszości i analizuje mapę narodowościową.
- Porównuje strukturę narodowościową Polski z wybranym państwem europejskim.
- Wyjaśnia, jak poziom rozwoju gospodarczego wpływa na udział zatrudnionych w poszczególnych sektorach.
- Interpretuje diagramy i porównuje Polskę z wybranym państwem europejskim.
- Porównuje rozmieszczenie, wielkość i funkcje miast w Polsce oraz analizuje mapę sieci osadniczej.
- Wyjaśnia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji.
- Wyjaśnia związki między rozwojem dużego miasta a przemianami otaczających gmin.
- Porównuje strefy podmiejskie Warszawy i Krakowa na podstawie map i danych.

### **III. Rolnictwo, przemysł i energetyka Polski**

- Wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie warunków rolnictwa i charakteryzuje regiony o korzystnych warunkach produkcji.
- Porównuje warunki rolnictwa w dwóch regionach Polski.
- Wyjaśnia wpływ gleb, klimatu i zapotrzebowania rynku na rozmieszczenie upraw.
- Porównuje produkcję roślinną w wybranych regionach Polski.
- Porównuje produkcję zwierzęcą w wybranych regionach na podstawie map i danych.
- Wyjaśnia przyczyny restrukturyzacji przemysłu i jej wpływ na zatrudnienie oraz przestrzeń miejską.
- Porównuje przemiany konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej.
- Wyjaśnia wpływ zasobów surowców, wiatru, wód, usłonecznienia i infrastruktury na lokalizację elektrowni.
- Porównuje uwarunkowania rozwoju energetyki w województwach pomorskim i łódzkim.

### **IV. Usługi i powiązania gospodarcze Polski**

- Wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozwoju sieci transportowej i porównuje udział środków transportu w przewozach.
- Charakteryzuje znaczenie portów i lotnisk dla gospodarki regionów.
- Interpretuje dane o kierunkach i strukturze wymiany oraz wyjaśnia znaczenie handlu dla gospodarki.
- Wskazuje czynniki sprzyjające międzynarodowej konkurencyjności przedsiębiorstw.
- Charakteryzuje atrakcyjność turystyczną Polski i analizuje wpływ walorów Pobrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa Małopolski na ruch turystyczny.
- Porównuje różne formy turystyki i ich wymagania infrastrukturalne

### **V. Własny region i mała ojczyzna**

- Wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska regionu i wskazuje związki między przyrodą a gospodarką.
- Opracowuje krótką prezentację walorów regionu, poprawnie podając źródła informacji.
- Wyjaśnia, w jaki sposób przyroda, historia i działalność mieszkańców kształtują lokalną tożsamość.
- Analizuje mocne strony i problemy małej ojczyzny na podstawie map, obserwacji i rozmów z mieszkańcami.

## **Ocena bardzo dobra (5)**

Uczeń spełnia wymagania wskazane poniżej oraz wymagania przewidziane dla ocen niższych.

### **I. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy**

- Analizuje znaczenie położenia Polski dla transportu, kontaktów gospodarczych i zróżnicowania warunków przyrodniczych.
- Porównuje położenie i rozciągłość Polski z wybranym państwem europejskim oraz formułuje uzasadnione wnioski.
- Analizuje położenie głównych jednostek geologicznych Polski i uzasadnia różnice w rzeźbie poszczególnych regionów.

- Łączy informacje z mapy geologicznej, hipsometrycznej i tekstu źródłowego, formułując spójne wnioski.
- Analizuje krajobraz polodowcowy wybranego regionu i rekonstruuje procesy, które doprowadziły do jego powstania.
- Wykazuje zależność między zasięgiem zlodowaceń a rozmieszczeniem wybranych form terenu i jezior.
- Analizuje zróżnicowanie wysokościowe Polski i wyjaśnia jego znaczenie dla klimatu, sieci rzecznej i gospodarki.
- Łączy dane z mapy, profilu i wykresu, formułując wnioski o cechach rzeźby wybranego regionu.
- Ocenia znaczenie wybranych surowców dla gospodarki Polski, uwzględniając koszty społeczne i przyrodnicze eksploatacji.
- Porównuje możliwości zagospodarowania regionów o różnej bazie surowcowej.
- Analizuje zmienność pogody w Polsce i wykazuje jej wpływ na rolnictwo, transport oraz turystykę.
- Porównuje wiarygodne informacje dotyczące zmian klimatu Polski i formułuje wnioski na podstawie danych.
- Analizuje wpływ rzeźby, klimatu i działalności człowieka na sieć rzeczna i stan wód.
- Ocenia znaczenie gospodarcze i przyrodnicze wybranej rzeki lub jeziora, uwzględniając konflikty użytkowania.
- Analizuje zagospodarowanie dorzecza i ocenia skuteczność różnych metod ograniczania ryzyka powodziowego.
- Interpretuje mapę zagrożenia powodziowego oraz uzasadnia bezpieczne zasady planowania przestrzennego.
- Analizuje zależności między cechami Bałtyku, jego bioróżnorodnością i podatnością na degradację.
- Ocenia znaczenie gospodarcze morza i proponuje działania ograniczające presję transportu, turystyki i rolnictwa.
- Analizuje przestrzenne zróżnicowanie gleb Polski i jego wpływ na kierunki produkcji rolnej.
- Rozpoznaje zagrożenia dla gleb i uzasadnia dobór działań ochronnych.
- Ocenia przyrodniczą, społeczną i gospodarczą wartość lasów oraz analizuje konflikty związane z ich użytkowaniem.
- Argumentuje potrzebę ochrony unikalnych obiektów przyrodniczych, odwołując się do danych i przykładów.

## II. Ludność i urbanizacja w Polsce

- Analizuje znaczenie granic administracyjnych dla zarządzania transportem, edukacją i ochroną środowiska.
- Wykorzystuje dane regionalne do porównania wybranych województw.
- Analizuje przyczyny i konsekwencje niskiego lub ujemnego przyrostu naturalnego.
- Łączy dane o urodzeniach, zgonach i migracjach, formułując wnioski o zmianach liczby ludności.
- Analizuje wpływ starzenia się ludności na rynek pracy, ochronę zdrowia i system emerytalny.
- Porównuje strukturę demograficzną Polski i wybranego państwa Europy, wskazując przyczyny różnic.
- Analizuje skutki nadmiernej koncentracji i odpływu ludności dla środowiska, usług i infrastruktury.
- Łączy mapy zaludnienia, rzeźby, przemysłu i transportu, wskazując zależności przestrzenne.
- Wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku i zaludnienie obszarów wiejskich na wybranych przykładach.
- Ocenia społeczne i gospodarcze konsekwencje migracji zagranicznych dla Polski i Europy.
- Analizuje znaczenie różnorodności kulturowej dla dziedzictwa regionów i życia społecznego.
- Ocenia informacje źródłowe pod kątem rzetelności i unikania stereotypów.
- Analizuje regionalne różnice w strukturze zatrudnienia i wskazuje ich przyczyny oraz konsekwencje.
- Łączy dane o zatrudnieniu z informacjami o urbanizacji, edukacji i przemyśle.

- Analizuje poziom urbanizacji Polski na tle Europy i wskazuje czynniki różnicujące regiony.
- Ocenia znaczenie wybranego miasta dla otaczającego regionu.
- Analizuje skutki suburbanizacji dla transportu, usług, krajobrazu i środowiska.
- Ocenia kierunki zagospodarowania strefy podmiejskiej z punktu widzenia ładu przestrzennego.

### III. Rolnictwo, przemysł i energetyka Polski

- Analizuje zależności między warunkami przyrodniczymi, strukturą gospodarstw i kierunkami produkcji.
- Ocenia korzyści i zagrożenia wynikające z mechanizacji, chemizacji i intensyfikacji rolnictwa.
- Analizuje dane dotyczące plonów i zbiorów oraz ocenia przyczyny zmian w strukturze upraw.
- Porównuje znaczenie wybranej uprawy w Polsce i innym państwie europejskim.
- Analizuje zmiany pogłowia i wskazuje ich gospodarcze, społeczne oraz środowiskowe przyczyny.
- Porównuje produkcję zwierzęcą Polski z wybranym państwem europejskim.
- Analizuje dane o strukturze produkcji i zatrudnienia, wskazując skutki społeczne oraz gospodarcze transformacji.
- Ocenia działania podejmowane w regionach poprzemysłowych w celu tworzenia nowych funkcji gospodarczych.
- Analizuje skutki wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska, gospodarki i bezpieczeństwa energetycznego.
- Ocenia możliwości rozwoju OZE w wybranym regionie na podstawie map i danych.

### IV. Usługi i powiązania gospodarcze Polski

- Analizuje problemy transportu drogowego, kolejowego, wodnego i lotniczego oraz ich wpływ na środowisko.
- Identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji w Trójmieście.
- Analizuje zmiany geograficznych kierunków handlu i ocenia zależność Polski od wybranych rynków.
- Porównuje informacje o sukcesach gospodarczych z kilku źródeł, odróżniając dane od przekazu reklamowego.
- Ocenia korzyści gospodarcze i skutki środowiskowe intensywnego ruchu turystycznego.
- Analizuje dane o ruchu turystycznym i porównuje atrakcyjność wybranych regionów Polski.

### V. Własny region i mała ojczyzna

- Analizuje genezę rzeźby, rozmieszczenie ludności i główne funkcje gospodarcze regionu.
- Projektuje trasę wycieczki krajoznawczej z uzasadnieniem doboru miejsc i sposobu przemieszczania się.
- Prezentuje atrakcyjność małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju działalności, wykorzystując różnorodne źródła.
- Ocenia wybrany problem lokalny i uzasadnia możliwe działania naprawcze.

## Ocena celująca (6)

Uczeń spełnia wymagania wskazane poniżej oraz wymagania przewidziane dla ocen niższych.

### I. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy

- Rozwiązuje złożony problem kartograficzny dotyczący granic, współrzędnych i rozciągłości Polski oraz jasno uzasadnia tok obliczeń.
- Samodzielnie opracowuje model lub prezentację pokazującą wpływ procesów geologicznych na współczesny krajobraz Polski.
- Rozwiązuje problem dotyczący genezy wybranego regionu, krytycznie porównując informacje z kilku źródeł.
- Samodzielnie interpretuje zestaw map i zdjęć terenowych, rozpoznając genezę form polodowcowych.

- Projektuje trasę wycieczki geograficznej po obszarze polodowcowym i uzasadnia dobór punktów obserwacyjnych.
- Samodzielnie rozwiązuje problem dotyczący wpływu rzeźby terenu na zagospodarowanie wybranego obszaru.
- Przygotowuje uzasadnione stanowisko w sprawie eksploatacji wybranego złoża, wykorzystując wiarygodne dane i argumenty różnych stron
- Samodzielnie opracowuje krótką prognozę pogody na podstawie map synoptycznych i uzasadnia przewidywane zmiany.
- Opracowuje kompleksową charakterystykę wybranego dorzecza na podstawie map, danych i źródeł
- Projektuje proste badanie terenowe gleby, dokumentuje wyniki i formułuje wnioski o jej przydatność
- Projektuje trasę wycieczki do parku narodowego lub rezerwatu wraz z zasadami odpowiedzialnego zachowania.
- Opracowuje propozycję działania chroniącego lokalne dziedzictwo przyrodnicze i uzasadnia przewidywane efekty.

## **II. Ludność i urbanizacja w Polsce**

- Samodzielnie opracowuje prognozę możliwych skutków długotrwałych zmian demograficznych dla szkoły, rynku pracy i systemu usług.
- Krytycznie analizuje sposób prezentacji danych demograficznych w różnych źródłach
- Przewiduje kierunki zmian społeczno-gospodarczych na podstawie piramidy wieku i płci oraz uzasadnia wnioski.
- Proponuje działania ograniczające negatywne skutki depopulacji lub nadmiernej koncentracji ludności w wybranym regionie.
- Krytycznie ocenia stereotypy dotyczące migrantów i formułuje argumenty zgodne z zasadami szacunku i rzetelności.
- Formułuje uzasadnione propozycje działań wspierających dialog międzykulturowy i ochronę lokalnego dziedzictwa.
- Analizuje zmiany struktury zatrudnienia w wybranym regionie i wskazuje możliwe kierunki dalszych przemian
- Proponuje rozwiązania wybranego problemu miejskiego, uwzględniając potrzeby mieszkańców i zasady zrównoważonego rozwoju.
- Rozwiązuje konflikt przestrzenny między zabudową mieszkaniową, rolnictwem i ochroną przyrody, uzasadniając kompromis.

## **III. Rolnictwo, przemysł i energetyka Polski**

- Porównuje różne modele gospodarowania, uwzględniając efektywność, jakość żywności i i
- Ocenia różne sposoby produkcji zwierzęcej z uwzględnieniem dobrostanu, środowiska, kosztów i potrzeb
- Prowadzi wielokryterialną ocenę planowanej elektrowni, uwzględniając koszty, niezawodność, emisje, krajobraz i opinie mieszkańców.

## **IV. Usługi i powiązania gospodarcze Pols**

- Ocenia planowaną inwestycję transportową na podstawie kryteriów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.
- Rozwiązuje problem gospodarczy dotyczący zakłóceń w handlu, wskazując możliwe skutki i działania adaptacyjne.
- Projektuje odpowiedzialną trasę turystyczną łączącą walory przyrodnicze i kulturowe oraz zasady ochrony dziedzictwa.

## **V. Własny region i mała ojczyzna**

- Prowadzi obserwację terenową, dokumentuje dane i wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego.
- Projektuje możliwe do realizacji działania służące zachowaniu walorów przyrodniczych lub kulturowych i poprawie jakości życia społeczności.